

Πρεσβεία της Ελλάδος στην
Λισσαβόνα
Γραφείο Οικονομικών και
Εμπορικών Υποθέσεων

Δελτίο Οικονομικών και
Επιχειρηματικών Ειδήσεων
Πορτογαλίας Ιουλίου-
Αυγούστου 2016.

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Η Ε. Επιτροπή εισηγήθηκε την **μη επιβολή χρηματικών κυρώσεων στην Πορτογαλία για δημοσιονομικό εκτροχιασμό**, κλείνοντας την διαδικασία επιβολής κυρώσεων στην Λισσαβόνα, λόγω υπέρβασης του στόχου δημοσιονομικού ελλείμματος 2015. Παράλληλα, η Ε.Επιτροπή εισηγήθηκε την χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων της Πορτογαλίας για το τρέχον έτος, επαναλαμβάνοντας την σύσταση για έξοδο από την διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος το 2016. Το σκεπτικό εν λόγω απόφασης βασίζεται στο γεγονός ότι αφενός η Πορτογαλία κατέβαλε ουσιαστικές προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής και μεταρρυθμίσεων τα τελευταία χρόνια, οποίες έχουν αποδώσει καρπούς, αφετέρου υφίστανται ακόμα προβλήματα, στα οποία πρέπει να δοθεί προτεραιότητα, κυρίως η υψηλή ανεργία και δη των νέων. Η Ε.Επιτροπή εισηγήθηκε σύσταση προς την Λισσαβόνα για έξοδο από την διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος το 2016, προτείνοντας την λήψη περαιτέρω δημοσιονομικών μέτρων ύψους 0,25% επί του ΑΕΠ, ήτοι 465 εκ.€. Παράλληλα, η Επιτροπή πρότείνει χαλάρωση του δημοσιονομικού στόχου της Πορτογαλίας για το 2016 από 2,3% επί του ΑΕΠ σε 2,5% και ειδικότερα του στόχου διαρθρωτικού ελλείμματος (σταθεροποίηση έναντι προηγούμενης σύστασης για μείωσή του). Πάντως, η Επιτροπή προβλέπει ότι, χωρίς την λήψη πρόσθετων μέτρων, το έλλειμμα θα κυμανθεί σε 2,7% επί του ΑΕΠ, ενώ το διαρθρωτικό έλλειμμα θα επιδεινωθεί κατά 0,2%.

 Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Υπ.Οικονομικών, κατά το πρώτο 6μηνο 2016, το **πορτογαλικό δημοσιονομικό έλλειμμα** μειώθηκε σχεδόν κατά 1 δις€, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2015. Εν λόγω επίδοση οφείλεται κυρίως στην συγκράτηση των δημοσίων δαπανών, οποία αντιστάθμισε την υστέρηση στην είσπραξη εσόδων έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού. Ειδικότερα, το έλλειμμα ανήλθε σε 2,867δις€, μειωμένο κατά 971,2εκ.€, σε σχέση με το α' εξάμηνο 2015. Τα δημόσια έσοδα αυξήθηκαν κατά 2,9% (έναντι ετήσιου στόχου 5%), ενώ οι δημόσιες δαπάνες σημείωσαν οριακή αύξηση κατά 0,2%, με αποτέλεσμα την βελτίωση του διαρθρωτικού ελλείμματος σε 1,244εκ.€. Ανωτέρω επίδοση ισοδυναμεί με εκτέλεση του Προϋπολογισμού σε ποσοστό 52,2% έως τον Ιούνιο, έναντι 80,8% την αντίστοιχη περίοδο 2015.

Ολοκληρώθηκε στα τέλη Ιουνίου η 4^η μετα-προγραμματική αποστολή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην Λισσαβόνα, σε συντονισμό με την Ε.Επιτροπή και την ΕΚΤ. Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση του ΔΝΤ, η Πορτογαλία διανύει τον 4^ο χρόνο ανάκαμψης και έχει πρόσβαση στις αγορές με ευνοϊκούς όρους, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής. Ωστόσο, το ΔΝΤ επισημαίνει την επιβράδυνση της ανάπτυξης και τους κινδύνους από την αβεβαιότητα σε συνέχεια του Βρετανικού δημοψηφίσματος. Προς τούτο, υπενθυμίζει την σημασία της διατήρησης πλαισίου αξιόπιστης πολιτικής, συνετής δημοσιονομικής διαχείρισης και ενίσχυσης της κερδοφορίας του τραπεζικού συστήματος.

Η Ε.Επιτροπή ενέκρινε, κατ'αρχήν, το σχέδιο ανακεφαλαιοποίησης ύψους 4,6δισ ευρώ της κρατικής τράπεζας **Caixa Geral de Depósitos-CGD**, που αποτελούσε ένα από τα αγκάθια του πορτογαλικού τραπεζικού συστήματος. Το ποσό της άμεσης κρατικής κεφαλαιακής ενίσχυσης ανέρχεται σε 2,7δισ ευρώ, στα οποία προστίθεται η μεταβίβαση του κρατικού ποσοστού της ParCaixa (εταιρεία συμμετοχών) στην CGD, καθώς και η μετατροπή 900εκ.€ μετατρέψιμων ομολόγων της (CoCos) -που κατέχει το εθνικό ΤΧΣ- σε μετοχές. Επιπλέον, η CGD δεσμεύθηκε για την έκδοση χρέους 1 δισ ευρώ, υπό την μορφή ομολόγων, το οποίο θα αναλάβουν ιδιώτες επενδυτές. Σύμφωνα με την Επίτροπο Ανταγωνισμού, κα Margrethe Vestager, το πρόγραμμα ανακεφαλαιοποίησης της CGD είναι συμβατό με τους όρους αγοράς, ως εκ τούτου δεν εκλαμβάνεται ως κρατική βοήθεια, βάσει του ενωσιακού δικαίου ανταγωνισμού. Το σχέδιο αναδιάρθρωσης της CGD περιλαμβάνει πέρα από την ανακεφαλαιοποίηση, εξορθολογισμό δαπανών και βελτίωση της αποδοτικότητας, μέσω, μεταξύ άλλων, της απομάκρυνσης ως και 2.500 υπαλλήλων και κλεισίματος 300 καταστημάτων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Πορτογαλίας, το δημοσιονομικό «μαξιλάρι» του πορτογαλικού δημοσίου ταμείου ανέρχεται σε 18,4δισ€, αυξημένο κατά 39% σε σχέση με τον περασμένο Δεκέμβριο. Η τακτική των γεμάτων ταμείων, οποία υιοθετείτο κατά την διάρκεια του Μνημονίου, αποτελεί μια διασφάλιση έναντι αναταράξεων στις αγορές ή ακόμα και έναντι απόκλισης του Προϋπολογισμού 2016 από τον στόχο. Από την άλλη πλευρά, το δημοσιονομικό μαξιλάρι, που τροφοδοτείται από δανεισμό στις διεθνείς χρηματαγορές και αξιοποίηση των ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης, αυξάνεται εις βάρος του στόχου περιορισμού του δημοσίου χρέους σε 124,8% επί του ΑΕΠ στο τέλος του 2016, έναντι 128,7% το 2015.

Τον Ιούλιο, ο Πορτογαλικός Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους-ICGP εξήλθε στις αγορές εκδίδοντας δεκαετή και εξαετή ομόλογα, αντλώντας συνολικά 1,155δισ€, με μέσο επιτόκιο 3,093% για τα 10ετή ομόλογα και 2,355% για τα 6ετή. Σε τελευταία αντίστοιχη δημοπρασία, τον περασμένο Μάρτιο, το επιτόκιο των 10ετών είχε κυμανθεί σε υψηλότερο επίπεδο, της τάξης του 3,1380%. Εν λόγω εξέλιξη καταδεικνύει, σύμφωνα με τον Πορτογάλο ΥΠΕΞ ότι, ούτε το Brexit, ούτε πολύ περισσότερο η απόφαση για την έναρξη διαδικασίας επιβολής κυρώσεων στην Πορτογαλία, λόγω παρέκκλισης από τον δημοσιονομικό στόχο το 2015, είχαν επιπτώσεις στους όρους χρηματοδότησης της χώρας στις διεθνείς χρηματαγορές.

Σε έκθεσή του, ο οίκος πιστοληπτικής διαβάθμισης DBRS, ο οποίος σημειωτέον είναι ο μόνος που διατηρεί τον δείκτη κινδύνου της Πορτογαλίας σε κατηγορία επενδυτικής διαβάθμισης (BBB), επιτρέποντας στην χώρα την συμμετοχή στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ, θεωρεί ότι η ασθενής ανάπτυξη, σε συνδυασμό με το υψηλό δημόσιο χρέος, ασκούν πιέσεις στην διαβάθμιση της Πορτογαλίας. Παράλληλα, σε εν λόγω έκθεση διευκρινίζεται ότι, πάντως, η προοπτική της διαβάθμισης είναι σταθερή. Ανωτέρω εξέλιξη, είχε ως αποτέλεσμα την απότομη άνοδο του επιτοκίου των 10ετών ομολόγων που ξεπέρασε προσωρινά το 3% στα τέλη Αυγούστου.

Σύμφωνα με στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, κατά το δεύτερο τρίμηνο 2016, το πορτογαλικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,9%, έναντι του αντίστοιχου τριμήνου 2015. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, επιβεβαιώνεται η τάση υποχώρησης της ανεργίας, με το ποσοστό των ανέργων να ανέρχεται τον Ιούνιο 2016 σε 11,1% και ο δείκτη ανεργίας νέων σε 26,6%

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

☛ Κατά το α΄ 5μηνο 2016, το **70% της παραγόμενης ενέργειας στην Πορτογαλία προήλθε από ανανεώσιμες πηγές**. Σύμφωνα με στοιχεία του Πορτογαλικού Συνδέσμου ΑΠΕ, από τις αρχές του έτους, ανανεώσιμες πηγές κάλυψαν την κατανάλωση ενέργειας στην ηπειρωτική Πορτογαλία διαστήματος 46,8 ημερών (μη διαδοχικών).

☛ Κατά το πρώτο εξάμηνο 2016, οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Πορτογαλία, υπό το καθεστώς των **χρυσών θεωρήσεων**, υπερδιπλασιάστηκαν (+111%) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2015. Συγκεκριμένα, κατά εν λόγω περίοδο, σύμφωνα με την Ομοσπονδία Ενώσεων Κατασκευών και Real Estate, πραγματοποιήθηκαν επενδύσεις ύψους 509 εκ.€. Την ίδια περίοδο χορηγήθηκαν πάνω από 800 θεωρήσεις εισόδου, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων αφορά επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία, ενώ μόλις μία θεώρηση εισόδου εκδόθηκε για δημιουργία άνω των 10 θέσεων εργασίας. Μέχρι σήμερα έχουν χορηγηθεί 3.609 θεωρήσεις εισόδου για επενδυτικούς σκοπούς. Εξ αυτών, 3.405 εκδόθηκαν για επένδυση σε ακίνητη περιουσία, 199 για εισροή κεφαλαίου, και 4 για την δημιουργία άνω των 10 θέσεων εργασίας. Οι δικαιούχοι είναι κυρίως Κινέζοι (2.743), και ακολουθούν Βραζιλιάνοι, Ρώσοι, Νοτιοαφρικανοί, Λιβανέζοι, κλπ..

☛ Από 1^{ης} Ιουλίου 2016 **επανήλθε το εβδομαδιαίο ωράριο των δημοσίων υπαλλήλων στις 35 ώρες** (έναντι 40ωρών) και **μειώθηκε ο ΦΠΑ στην εστίαση σε 13%** (από 23%). Πρόκειται για δυο προεκλογικές δεσμεύσεις του Σοσιαλιστικού Κόμματος που τελικά εφαρμόστηκαν παρά τις ενστάσεις των Θεσμών για τον δημοσιονομικό τους αντίκτυπο.

☛ Στην έκθεσή του με τις προβλέψεις για την παγκόσμια οικονομία, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τις πορτογαλικές τράπεζες. Παρά την βελτίωση της κεφαλαιακής επάρκειας των πορτογαλικών τραπεζών και την ενίσχυση της θωράκισής τους έναντι εξωτερικών κρίσεων, ο **πορτογαλικός τραπεζικός τομέας** παραμένει ευάλωτος, λόγω χαμηλής ρευστότητας, χαμηλής ποιότητας στοιχείων ενεργητικού, χαμηλών περιθωρίων κέρδους, συσσωρευμένων μη εξυπηρετούμενων δανείων, υψηλού χρέους των επιχειρήσεων. Μεταξύ των βασικών προκλήσεων του πορτογαλικού τραπεζικού συστήματος συγκαταλέγεται η ανακεφαλαιοποίηση της κρατικής Caixa Geral de Depósitos-CGD, η πώληση της Novo Banco, η μείωση της έκθεσης της BPI σε αγκολανικά κεφάλαια, καθώς και κεφαλαιακή ενίσχυση της μεγαλύτερης ιδιωτικής τράπεζας Millenium BCP.

☛ Οι **πορτογαλικές εισαγωγές μαρμάρου** αφορούν κυρίως (64%) κατεργασμένα προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, με το μερίδιο της Ελλάδας να ανέρχεται σε 8,4% στα προϊόντα αυτά. Στην γενικότερη κατηγορία των μαρμάρων, δηλαδή συμπεριλαμβανομένων ογκόλιθων και πλακών, το μερίδιο των εισαγωγών από Ελλάδα επί του συνόλου των πορτογαλικών εισαγωγών ανέρχεται σε 10%. Το 2015 οι πορτογαλικές εισαγωγές μαρμάρου από την Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 69%, έναντι ετήσιου ποσοστού αύξησης 22% των συνολικών πορτογαλικών εισαγωγών των εν λόγω προϊόντων.

☛ Σύμφωνα με τον Πορτογαλικό Σύνδεσμο Ηλιακής Ενέργειας-APISOLAR, κατά την 5ετία 2010-2014, η εγκατεστημένη ισχύς **ηλιακών θερμικών συστημάτων** κατέγραψε μέση ετήσια μείωση κατά 27%, οποία εκτιμάται ότι σταθεροποιήθηκε το 2015. Εξάλλου, η Εθνική Στρατηγική για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (2013) προέβλεπε μεταξύ άλλων 2 βασικές προτεραιότητες έως το 2016: 1. Διπλασιασμό της ενεργειακής εξοικονόμησης διαμέσου του Προγράμματος Ενεργειακής Εξοικονόμησης Κτιρίων, καθώς και αύξηση κατά 72% της ενεργειακής εξοικονόμησης μέσω θερμικής ενέργειας του Προγράμματος «Renováveis na Hora». Σύμφωνα δε με εν λόγω Εθνική Στρατηγική, προβλέπεται έως το 2020 η εγκατάσταση ηλιακών θερμικών συστημάτων 2.214.282 τ.μ., οποίο αντιστοιχεί σε μέση ετήσια αύξηση 11,5%, το διάστημα 2010-2020. Τούτο σημαίνει ότι, με δεδομένα τα στοιχεία έως το α΄ 6μηνο 2015, μέχρι το 2020 θα πρέπει να εγκατασταθούν ηλιακά θερμικά συστήματα περίπου 1.117.46 τ.μ..